

עפ 3503-09-24 - חנוך עקיבא רבין נ' מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 3503-09-24

לפני:
כבוד השופט יוסף אלרון כבוד השופטת גילה
כנפי-שטייניץ כבוד השופט חאלד כבוב

1. חנוך עקיבא רבין
2. רז חיים גרון

המערערים:

נגד

מדינת ישראל
ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-
לוד ב-ת"פ 70404-03-23 מיום 19.6.2024
שניתן על ידי השופטת ד' מרשק-מרום
י"ח אדר תשפ"ה (18.3.2025)

המשיבה:

עו"ד נועה עזרא רחמני

תאריך ישיבה:
בשם המערערים:
בשם המשיבה:
בשם שירות המבחן:

פסק-דין

השופט יוסף אלרון:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופטת ד' מרשק מרום) ב-ת"פ 70404-03-23 מיום 19.6.2024 בגדרו הושת על המערער 1 עונש מאסר בפועל למשך 42 חודשים לצד ענישה נלווית, ועל המערער 2 עונש מאסר בפועל למשך 36 חודשים לצד ענישה נלווית, בגין הרשעתם באירוע תקיפה ממניע גזעני שבוצע בכפר חווארה בחודש מרץ 2023.

תמצית כתב האישום המתוקן

2. המערערים הודו במסגרת הסדר שלא כלל הסכמה על העונש בעובדות כתב אישום מתוקן. לפיהן, חמישה בני משפחה נסעו ביחד ברכב סיאט (להלן: הרכב הסיאט או הרכב) לסופרמרקט בחווארה לצורך עריכת קניות (להלן: החנות). ברכב ישבו א' ורעייתו א'; בנו של א' (להלן: ע') ורעייתו (להלן: ר'); וכן בתם של ע' ור', פעוטה בת כשנתיים (להלן ביחד: המתלוננים). המתלוננים הגיעו לחנות וחנו בחניון

הסמוך אליה. בסביבות השעה 21:15 סיימו המתלוננים לערוך את הקניות, ונכנסו לרכב הסיאט. בסמוך לכך, המערערים ואחרים הגיעו למקום ברכבו של המערער 1 וברכב נוסף. המערערים והאחרים החזיקו גרזן, פטיש חירום, אבנים וגז פלפל. הם יצאו מכלי הרכב, כשחלקם רעולי פנים, והחלו ליידות בצוותא אבנים לעבר הסיאט וכלי רכב נוספים שחנו במקום, וכן לעבר החנות. כתוצאה מכך, עובדי החנות והשוהים באזור נמלטו לתוך החנות והתבצרו בה, לאחר שהורידו את סורגי הכניסה. המתלוננים לא הספיקו לצאת מרכב הסיאט ונותרו לשבת בו.

בהמשך לכך, המערערים והאחרים התקרבו לעבר רכב הסיאט וכלי הרכב הנוספים בחניון, כשהמערער 1 אוחז בגרזן ואחד האחרים בפטיש חירום. המערער 1 החל להכות באמצעות הגרזן את כלי הרכב הנוספים. המערער 2 השליך אבן לעבר רכב הסיאט; המערער 1 רץ לעבר רכב הסיאט, הכה בחלון האחורי וניפץ אותו, וניפץ את החלונות השמאליים ברכב; בעוד שהמערער 2 השליך אבן נוספת לעבר הרכב. אז, המערער 1 הכה את עומר באמצעות הגרזן דרך חלון מנופץ ברכב. עומר ניסה להתגונן באמצעות ידיו והגרזן פגע בכתפו ובידו. אמל הבחינה בכך והתכופפה להגן בגופה על הפעוטה. במקביל, אחד האחרים השליך אבן לעבר החלון הקדמי ימני של רכב הסיאט וניפץ אותו, ולאחר מכן הוא והמערער 2 השליכו אבנים נוספות לעבר החלון המנופץ ואלה פגעו בראשו של א'. כמו כן, אחד האחרים התקרב אף הוא לרכב הסיאט, והכה באמצעות פטישון את החלון האחורי והימני-אחורי של הרכב. בנוסף, במהלך האירוע המערערים והאחרים צעקו "מוות לערבים", וכן הותז גז פלפל לתוך רכב הסיאט והמתלוננים כולם נפגעו ממנו.

לבסוף, המתלוננים נמלטו מהמקום באמצעות רכב הסיאט, כשהמערערים והאחרים ממשיכים ליידות בצוותא אבנים לעבר הרכב. כתוצאה מהאירועים נגרמה לא' חבלה בראשו שבעקבותיה פונה לבית החולים, שם אושפז ונזקק לתפרים בראשו; עומר נפצע בכתפו ממכות הגרזן ונפגע בידיו מרסיסים כתוצאה מיידוי האבנים וניפוצ הזגוגיות; בעקבות ריסוס גז הפלפל נגרמו למתלוננים קשיי נשימה וצריבה בעיניים; וכן נגרמו נזקים לרכב הסיאט ולשני כלי רכב נוספים שחנו בחניון.

בהתאם, המערערים הורשעו בעבירה של פציעה בנסיבות מחמירות בצוותא ממניע גזעני, לפי סעיף 334 בשילוב סעיפים 335(א)(1), 335(2), 29 ו-144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); תקיפה בנסיבות מחמירות בצוותא ממניע גזעני, לפי סעיף 379 בשילוב סעיפים 382(א), 29 ו-144 לחוק; וחבלה במזיד לרכב בצוותא ממניע גזעני, לפי סעיף 413 בשילוב סעיפים 29 ו-144 לחוק.

תמצית גזר הדין

3. בית המשפט המחוזי התייחס בגזר הדין לחומרת האירוע, ובתוך כך לעובדה כי המעורבים הצטיידו

מבעוד מועד בגרזן, פטיש חירום, אבנים וגז פלפל. צוין כי המדובר ב"תקיפה אלימה ומכוערת של המתלוננים, בני משפחה אחת, שכל חטאם בכך שהם משתייכים למגזר הערבי". בבחינת חלקו היחסי של כל אחד מהמערערים, בית המשפט קבע כי חלקו של המערער 1 באירוע משמעותי יותר, וזאת בין היתר מאחר שעשה שימוש בגרזן במהלך התקיפה. לצד זאת, צוין כי המערערים והאחרים פעלו "בחבירה ספונטנית", ואחראים בצוותא למעשים שבוצעו במהלך האירוע. בהתאם, נקבע כי מתחם העונש ההולם בעניינם הוא בין 3 ל-6 שנות מאסר.

4. בבחינת נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, ניתן משקל לגילם הצעיר של המערערים ולעובדה כי הודו במיוחס להם ובכך חסכו בזמן שיפוטי. בהתייחס למערער 1 צוין כי לחובתו עבר פלילי הכולל שלוש הרשעות קודמות, ובכלל זה הפרת צווי אלוף שהוצאו נגדו. כמו כן, ניתן "מלוא המשקל", כדברי בית המשפט המחוזי, לתסקיר המבחן בעניינו שציין כי המערער 1 מתקשה לקחת אחריות; אינו "בשל" לשילוב בהליך טיפולי; וקיימת רמת סיכון גבוהה להישנות עבירות אלימות. משכך, שירות המבחן המליץ על הטלת ענישה מוחשית ומרתיעה בדמות מאסר בפועל. במכלול הנסיבות, בית המשפט המחוזי גזר על המערער 1 עונש של 42 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו, לצד ענישה נלווית.

ביחס למערער 2, צוין כי לחובתו רישום קודם ללא הרשעה בגין הפרת צו אלוף. בתסקיר שירות המבחן בעניינו פורט כי המערער 2 לוקח אחריות על מעשיו, מבין את השלכותיהם ומצר על כך. לצד זאת, צוין גם כי קיים סיכון להישנותה של התנהגות אלימה. בהתאם, שירות המבחן המליץ אף בעניינו על השתתפות ענישה מוחשית. בראי האמור, בית המשפט המחוזי גזר עליו עונש של 36 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו, לצד ענישה נלווית.

טענות הצדדים בערעור

5. לטענת באי-כוח המערערים, העונשים שנגזרו בעניינם לא נותנים משקל מספק לנסיבותיהם האישיות ולעובדה כי הודו במעשים ובכך חסכו משאבים שיפוטיים ניכרים. עוד צוין כי העונש חורג ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים. למעלה מכך, נטען כי בית המשפט המחוזי "התעלם" מהרקע לביצוע העבירה, ובכלל זה "אלימות קשה ומתמשכת של פלסטינים" והעובדה כי "ההגעה למקום נבעה בשל פגיעה במתיישבים ויידוי אבנים לעבר רכבם".

6. מנגד, באת-כוח המשיבה סומכת את ידיה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי. בכלל זה, נטען כי המערערים הורשעו בביצוע המעשים מתוך מניע גזעני, המכפיל את העונש המרבי בעניינם (סעיף 144 לחוק). כמו כן, צוין כי מדובר ב"לינץ" של ממש בשלושה דורות של משפחה אחת, שכל חטאה הייתה שנסעה לערוך קניות. בכלל זה, צוינו הנזקים שנגרמו לבני המשפחה כתוצאה מהמעשים, ובפרט

הפגיעה בראשו של א', סב המשפחה.

7. עובר לדיון בערעור הוגשו בעניינם של המערערים תסקירי מבחן עדכניים, בהם פורט כי המערער 2 שולב בהליך טיפולי; בעוד שהמערער 1 לא שולב בהליך טיפולי עקב סיווגו כאסיר ביטחוני. בדיון לפנינו, קצינת המבחן חזרה על האמור בתסקירי המבחן, ובכלל זה הערכת הסיכון הגבוהה ביחס למערער 1 לנוכח עמדותיו הקיצוניות; וכן העובדה כי אף ביחס למערער 2 הוערך קיומו של סיכון להתנהגות אלימה חוזרת.

דיון והכרעה

8. נקודת המוצא לערעור שלפנינו היא ההלכה כי אין זה מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית, אלא כאשר קיימת סטייה ניכרת ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר נפלה טעות מהותית ובולטת בגזר הדין (ראו, מני רבים: ע"פ 4650/24 סופיר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (27.11.2024)).

9. המערערים פגעו במתלוננים, בני משפחה אחת שלא עשו להם דבר, על רקע מוצאם ותו לאו. עבירות מסוג זה, המבוצעות מתוך מניעים גזעניים, נושאות חומרה יתרה, המגולמת בין היתר בהכפלת העונש המרבי הקבוע בצד עבירת הבסיס (סעיף 144 לחוק). לעונש המרבי משקל מיוחד בגזירת הדין במקרים שבהם קיים הסדר החמרת ענישה ספציפי, באופן המשקף בבירור את עמדתו הנורמטיבית-ערכית של המחוקק, המבטאת את הפגם המוסרי החמור בעבירות אלה. זאת ועוד, כשמדובר בעבירות המבוצעות ממניע גזעני, שיקולי הרתעה והגנה על שלום הציבור מקבלים את הבכורה על פני שיקולי ענישה אחרים (ע"פ 577/22 מדינת ישראל נ' אוחנינה, פסקה 11 (6.3.2022)).

אכן, עבירות אלימות המבוצעות מתוך מניע גזעני שומטות את הקרקע תחת הסדר החברתי הבסיסי, ופוגעות בגופם, רכושם וכבודם של הקורבנות על לא עוול בכפם. משכך, בית משפט זה הדגיש לא פעם את הצורך בענישה מוחשית ומרתיעה בעבירות מסוג זה:

"חומרה רבה נודעת לעבירות התפרעויות המונים, אשר מסכנות באופן ישיר וממשי חיי אדם, בריאותו וגופו, ואף עלולות להביא לפגיעות ברכוש וקניין. אי לזאת, בית משפט זה עמד לא אחת על הצורך לנקוט במדיניות ענישה מרתיעה אשר תרסן ותמנע השתתפות בהתפרעויות אלימות הסוחפות את ההמון ומסכות נזק רב" (פסק דיני ב-ע"פ 4585/22 מדינת ישראל נ' ערדא, פסקה 14 (25.7.2022)).

בענייננו, המשך התקיפה האלימה והקשה נמנע רק בשל בריחת בני המשפחה מהמקום. אם אלה לא היו מצליחים להימלט - אין לדעת כיצד היה אירוע אלים זה מסתיים (וראו פסק דין ב-ע"פ 5633/22 אל דין נ' מדינת ישראל, פסקה 16 (28.11.2022)).

10. למעלה מכך, ביצוע המעשים בתקופה של מתיחות ביטחונית מהווה אף הוא שיקול לחומרה בגזירת עונשם (ראו: ע"פ 2313/22 סרור נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (7.11.2022)). בניגוד לטענות המערערים, העובדה כי לאירוע קדמו לטענתם חיכוכים אלימים בין פלסטינים ליהודים באזור, אין בה כהוא זה כדי להצדיק או להפחית מחומרת מעשיהם. משפחה תמימה שהגיעה לערוך קניות ומצאה עצמה במתקפה אלימה של המערערים והאחרים; נראה כי מיותר לתאר את רגעי האימה של המשפחה הלכודה ברכבה לנוכח המעשים המתוארים בכתב האישום המתוקן.

ליבוי האלימות על ידי המערערים והאחרים, באמצעות תקיפת חפים מפשע, יש בו גם כדי להזיק ליציבות הביטחונית באזור וליכולת כוחות הביטחון לשמור על הסדר ועל ביטחונם של כלל תושבי האזור - פלסטינים ויהודים כאחד (וראו ע"פ 2067/23 משטי נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (13.8.2024)). אכן, על בתי המשפט לנקוט בגישה מחמירה כלפי המנסים ליטול את החוק לידיהם (ע"פ 8447/11 סולימאן נ' מדינת ישראל, פסקה 25 (24.9.2012)), בפרט בתקופה של מתיחות ביטחונית.

11. בראי האמור, וגם בשקילת נסיבותיהם האישיות של המערערים, העונש שנגזר עליהם הולם את חומרת מעשיהם, ואף מקל עמם.

12. אשר על כן, אציע לחברתי ולחברי כי נדחה את הערעור ביחס לשני המערערים.

יוסף אלרון
שופט

השופטת גילה כנפי-שטייניץ:

אני מסכימה.

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת
עמוד 5

השופט חאלד כבוב:

אני מסכים.

חאלד כבוב
שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט יוסף אלרון.

חאלד כבוב
שופט

ניתן היום, י"א ניסן
תשפ"ה (09 אפריל
2025).

גילה כנפי-שטייניץ
שופטת

יוסף אלרון
שופט